

ZAŠTO UČINITI OFTALMOLOŠKI PREGLED PROBIRA NA AMBLIOPIJU?

Ambliopija je **najčešća patologija vida** u djece i **vodeći uzrok sljepoće na jednome oku**, a moguće ju je liječiti i **izliječiti samo u ranom periodu** rasta i razvoj djeteta, do oko 7. godine života. Kako je ambliopija najčešće bolest jednoga oka, djeca se u pravilu ne žale na smetnje vida, a roditelji je ne mogu zamijetiti. Najviši stupanj zdravog vida u oba oka jest opažanje dubine prostora. Osobe s ambliopijom imaju slabije izražen dubinski vid, svijet se doima plošan, bez treće dimenzije. Dijete s ambliopijom spotiče se pri prelasku preko prepreka, teško uspijeva uhvatiti bačenu loptu, baciti je u ruke drugome, pogoditi lopticu reketom, a prijeti i opasnost od ozljeđivanja. U školskoj dobi prepoznaje se dominantna karakteristika ambliopije – otežano čitanje. Najbolje opisana dugotrajna posljedica ambliopije je povećan rizik razvoja sljepoće. Ambliopija mijenja samosvijest o sebi, ponašanje u školi, među prijateljima te direktno ograničava izbor zanimanja. Psihička osjetljivost, anksioznost i depresija češći su u odraslih osoba s ambliopijom u odnosu na zdrave pojedince. Skrining vida, otkrivanje i liječenje ambliopije stvara zdravijeg pojedinca, a time i društvo napretka, s identitetom prepoznatim u svijetu po razvijenoj svijesti o važnosti zdravlja djece i neupitnim naporima za stvaranje zdravog društva. Godine 1995. Svjetska zdravstvena organizacija definirala je vid kao temeljno pravo svakog čovjeka i pokrenula globalnu inicijativu za smanjenje preventabilnog gubitka vida. Pozivajući tako sve zemlje svijeta da do 2020. godine doprinesu lokalno ovoj globalnoj inicijativi, u rujnu 2011. Grad Zagreb i Klinika za očne bolesti Medicinskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Kliničke bolnice „Sveti Duh“ u Zagrebu, pokrenuli su Projekt „Ambliopija u četverogodišnje djece Grada Zagreba“, najveći svjetski projekt u oftalmologiji ovakve vrste. Cilj ovog projekta bio je ukazati na problem ambliopije u Gradu Zagrebu te predložiti probir na ambliopiju kao obvezatan, nakon čega bi pregled postao dostupan svoj djeci u Republici Hrvatskoj. U Republici Hrvatskoj do sada se probir na slabovidnost činio tek u sklopu sistematskog pregleda pri upisu u osnovnu školu, kada je za liječenje ambliopije prekasno.

Ministarstvo zdravlja Republike Hrvatske je od 1. lipnja 2015. godine uvelo probir na slabovidnost kao obvezatan

DAJMO DA VIDE

PRUŽITE NaDU DJECI ZA JASAN VID I ZDRAVU BUDUĆNOST

PREVENTIVNI OFTALMOLOŠKI PREGLED U 4. GODINI
ZA SVU DJECU HRVATSKE

12. rujna 2015.

Na redovitom sistematskom pregledu kod pedijatra u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u 4. godini života djeteta, roditelji će dobiti uputnicu za oftalmološki pregled

ŠTO JE AMBLIPIJA?

Ambliopija je **najčešća patologija vida** u djece i **vodeći uzrok sljepoće na jednome oku**, a definira se kao smanjenje ili gubitak dijela vidnih funkcija – vidne oštine, percepcije kretanja, osjećaja dubine prostora, a bez prisutne vidljive bolesti oka. Najčešće je prisutna u jednome oku. Oko je organ koji poput antene prima svjetlosne podražaje, dok se stvarna slika svijeta koji gledamo oblikuje u vidnome dijelu mozga. I oko i vidni dio mozga po rođenju nastavljaju svoj razvoj. Uzrok razvijene ambliopije nije u oku, već u mozgu – u izostanku dozrijevanja vidnoga dijela mozga zbog nedovoljne vidne stimulacije. Ako je ulaz svjetlosti u oko spriječen (primjerice zbog spuštene vjeđe) ili je svjetlosni podražaj neadekvatan (postojanje refraktivne greške tzv. „dioptrije“ koja zahtijeva nošenje naočala kako bi slika bila oštra), izostat će pravilni razvoj vidnoga dijela mozga. Razvoj vidnoga dijela mozga je u 7. godini života djeteta gotovo u cijelosti završen. Stoga, ne liječi li se ambliopija u ranom periodu razvoja života djeteta, slabovidno oko **neće nikada dobro vidjeti** (razviti odnosno povratiti dobar vid). Rizični čimbenici za nastanak ambliopije su u više od 90% slučajeva izražene refraktivne greške i strabizam (bijeg oka). Liječenje ambliopije ovisi o uzroku. Postoji li refraktivna greška, tada je potrebna korekcija naočalama ili kontaktnom lećom. Katkad je potrebno i flasterom prekriti zdravo oko, kako bi slabovidno oko naučilo mozak kako izgleda jasna slika svijeta. Liječenje traje do postizanja za dob odgovarajuće vidne oštine, u pravilu to je moguće, kako je već istaknuto, do 7. godine života. Zakasni li se sa liječenjem slabovidnosti, dijete više niti naočalama, niti kontaktnom lećom niti „skidanjem dioptrije“ neće moći jasno vidjeti jer vidni dio mozga u ranom periodu rasta i razvoja nije zapamtio kako izgleda „prava slika“ svijeta koji nas okružuje, već tu nejasnu sliku tumači kao jedinu valjanu i ispravnu jer jedino nju i prepoznaje.

KAKO SE IZVODI PROBIR NA AMBLIPIJU?

Smatra se da je probir testiranjem vidne oštine četverogodišnjaka najpouzdaniji za otkrivanje ambliopije, s obzirom da se tim jednostavnim testom može otkriti i do **97% svih anomalija oka**. Na redovitom sistematskom pregledu kod pedijatra u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u 4. godini života djeteta roditelji će dobiti uputnicu za oftalmološki pregled te se na isti naručiti. Na oftalmološkom pregledu učinit će se testiranje vidne oštine na oba oka, te zasebno s jednim i drugim okom, na blizinu i na daljinu, standardiziranim testom, te će se ovisno o nalazu dijete dalje dijagnostički i terapijski zbrinjavati. Testiranje vidne oštine **nalikuje igri** odgonetavanja što se „skriva“ na testnoj ploči za ispitivanje vidne oštine, a traje svega nekoliko minuta te je **posve bezbolno** i bez opisanih posljedica u znanstvenoj literaturi. O rezultatima će biti obaviješten i pedijatar kroz sustav e-zdravstvenog kartona.